

Samlenotat

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Konkurrenceevnerådsmødet den 26. maj 2014 (rum- og forskningsde-
len)

Rumdelen

Punkt 1 Rådskonklusioner vedrørende forbindelserne Side 2
mellem EU og ESA
- Vedtagelse

Forskningsdelen

Punkt 2 Rådskonklusioner vedrørende Det Europæiske Side 4
Strategiforum for Forskningsinfrastruktur (ES-
FRI)
- Vedtagelse

Punkt 3 Samarbejde om Middelhavsområdet Side 7
- Forventet politisk drøftelse [afventer]

5. maj 2014

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Slotsholmsgade 10
Post Postboks 2135
1015 København K
Tel. 3392 9700
Fax 3332 3501
Mail ufm@ufm.dk
Web www.ufm.dk

CVR-nr. 1680 5408

Ref.-nr. 13/033180-07

Punkt 1 Rådskonklusioner vedrørende forbindelserne mellem EU og ESA
- Vedtagelse

1. Resumé

Efter ikrafttrædelsen af Lissabontraktaten er rumpolitik blevet en integreret del af EU-samarbejdet. Det fremgår af Lissabontraktatens artikel 189, at der skal etableres relevante forbindelser med Den Europæiske Rumorganisation (European Space Agency – ESA).

Kommissionen vedtog den 6. februar 2014 en fremskridtsrapport om forholdet mellem EU og ESA. Fremskridtsrapporten blev drøftet på rådsmødet den 21. februar 2014. Kommissionen peger i fremskridtsrapporten på, at de mest hensigtsmæssige løsninger vil være, at der enten iværksættes et forbedret samarbejde under den nuværende status quo, eller at der etableres en ny struktur (en "EU søjle") inden for ESA, der udelukkende vedrører samarbejde og styring af EU programmer. De mulige scenarier analyseres fortsat.

Nærværende udkast til rådskonklusioner støtter det fortsatte arbejde med at analysere konsekvenserne ved de to modeller med henblik på en beslutning i slutningen af 2014 eller begyndelsen af 2015.

2. Baggrund

Efter ikrafttrædelsen af Lissabontraktaten er rumpolitik blevet en integreret del af EU-samarbejdet. Det fremgår af Lissabontraktatens artikel 189, at der skal etableres relevante forbindelser med Den Europæiske Rumorganisation (European Space Agency – ESA).

Kommissionen vedtog den 14. november 2012 en meddelelse, som vedrører den fremadrettede samarbejdsrelation mellem EU og ESA. Der blev på Konkurrenceevnerådsmødet (rumdelen) den 18. februar 2013 vedtaget rådskonklusioner, hvor der bakkes op om, at der foretages analyser af mulige samarbejdsmodeller mellem EU og ESA, således at disse samarbejdsrelationer kan vedtages af begge organisationer inden udgangen af 2014 eller i begyndelsen af 2015.

Kommissionen vedtog den 6. februar 2014 en fremskridtsrapport om forholdet mellem EU og ESA, som blev drøftet på mødet i Konkurrenceevnerådet den 21. februar. Kommissionen peger i rapporten på, at det mest realistiske scenario enten er et forstærket samarbejde inden for rammerne af de nuværende rammer for samarbejde eller etablering af en særskilt struktur inden for ESA (en "EU-søjle"), der udelukkende fokuserer på EU-ESA samarbejdsprojekter.

Kommissionen ønsker, at strategien om EU's voksende politiske rolle i forhold til rumspørgsmål går hånd i hånd med stadig tættere forbindelser med medlemslandene og ESA som de tre vigtigste aktører i den europæiske rumpolitik. Kommissionen finder, at behovet for større operationel effektivitet, industriel styrke, symmetri i forsvars- og sikkerhedsspørgsmål samt politisk samordning og ansvarlighed kun kan løses på lang sigt gennem en tilnærmelse af ESA til EU.

Både Kommissionen og ESA har på nuværende tidspunkt udført en række analyser omkring den fremtidige tilnærmelse, omend der ikke for nuværende er draget konklusioner på den baggrund. Kommissionen peger på, at der på baggrund af de foreløbige vurderinger er behov for nærmere analyser af styrker og svagheder ved de to mulige løsninger. Kommissionen vil derfor intensivere drøftelserne med medlemsstaterne og ESA med henblik på at nå frem til et forslag, der fastlægger rammerne for det fremtidige samarbejde mellem de to organisationer.

Kommissionen forventer at kunne fremsætte konkrete forslag til rammen for de fremtidige forbindelser mellem EU og ESA i slutningen af 2014 eller i begyndelsen af 2015.

Det skal nævnes, at ESA ligeledes har lavet en rapport om fremtidige scenarier for EU-ESA samarbejdet. Denne rapport peger på mulige løsninger, der til en vis grad synes sammenlignelige med forslagene i Kommissionens fremskridtsrapport.

3. Formål og indhold

Rådskonklusionerne støtter en fortsat fælles analyse af fordele og ulemper samt risici ved de forskellige implementeringsmuligheder med henblik på at sikre maksimal synergi mellem de to aktører. Der opfordres i rådskonklusionerne til, at det også analyseres, hvorledes man håndterer ikke-EU-medlemslandes fortsatte deltagelse i rumsamarbejdet samt konsekvenserne for rumsektoren i Europa.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Rådskonklusionerne har i sig selv ingen lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

8. Høring

Sagen har været sendt i høring i EU-Specialudvalget for Forskning med høringsfrist den 24. april 2014. Høringen gav ikke anledning til bemærkninger.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Medlemslandene er generelt positive over for, at der kigges på samarbejdsrelationerne mellem EU og ESA, således at Europa opnår den bedste udnyttelse af rumbaserede systemer og kompetencer. Mange medlemslande har understreget vigtigheden af, at man i analyserne har særligt fokus på, at ESA's særlige organisation og kompetencer skal tilgodeses og respekteres.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter, at der fortsat arbejdes frem mod en afklaring af forbindelserne mellem EU og ESA med henblik på at styrke EU's udnyttelse af rummet. Herunder anser regeringen det for naturligt at bruge ESA's akkumulerede kompetencer skabt gennem næsten 40 års udvikling og samarbejde på området. Regeringen har ikke for nuværende særlige præferencer for en fremtidig model, men ønsker en model, der tilgodeser måden, hvorpå EU og ESA-medlemslandene bedst muligt udnytter rummets muligheder fremover.

Regeringen har dog samtidig forståelse for, at EU ikke kan placere alle sine policy-behov på rumområdet ved en ekstern organisation som ESA, og at EU også har behov for egen varetagelse af området, herunder særligt med hensyn til regulering, anvendelse, sikkerhedsspørgsmål, finansiel revision og lignende jævnfør Lissabontraktaten.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Punkt 2 Rådskonklusioner vedrørende Det Europæiske Strategi- forum for Forskningsinfrastruktur (ESFRI) - Vedtagelse

1. Resumé

I december 2012 udvidede Konkurrenceevnerådet mandatet for ESFRI først og fremmest med sigte på, at de i alt 48 projekter, der pt. indgår i ESFRI's roadmap for forskningsinfrastruktur, skulle prioriteres. ESFRI har på den baggrund udarbejdet en rapport, som identificerer i alt 12 prioriterede forskningsinfrastrukturprojekter, hvoraf tre vurderes at have særlig videnskabelig og strategisk relevans samt være klar til realisering gennem blandt andet specifik økonomisk støtte fra Horisont 2020 - henholdsvis EPOS (the European Plate Observing System), ELIXIR (the European Life-Science Infrastructure for Biological Information) og ESS (the European Spallation Source).

Rådskonklusionerne er en reaktion på ESFRI's rapport. I rådskonklusionerne bekræfter medlemsstaterne beslutningen i regi af ESFRI om, at de vil målrette deres nationale ressourcer mod de respektive prioriterede projekter, som de måtte deltage i, og Kommissionen opfordres til at supplere medlemsstaternes finansiering af de prioriterede projekter gennem et engangstilskud fra Horisont 2020 til de respektive projekter. Ligeledes hilses det velkomment, at ESFRI planlægger en opdatering af roadmap'en i 2015/2016.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

2. Baggrund

Det græske EU-formandskab har fremlagt et udkast til rådskonklusioner om ESFRI på baggrund af rapporten "Prioritisation of Support to ESFRI Projects for Implementation". Rådskonklusionerne forventes vedtaget på Konkurrenceevnerådsmødet den 26. maj 2014. Rådskonklusionerne vedrører den fremadrettede håndtering af de af ESFRI prioriterede projekter på ESFRI's roadmap.

ESFRI er et strategiforum sammensat af to ministerudpegede delegerede fra hver medlemsstat og hver associeret stat. ESFRI skal støtte en sammenhængende og strategisk tilgang til politisk beslutningstagning om etablering af forskningsinfrastrukturer i Europa og lette multilaterale initiativer, der fører til bedre udnyttelse og udvikling af forskningsinfrastrukturer på både EU-plan og internationalt plan. ESFRI lancerede i 2006 den første europæiske roadmap for nye og moderniserede forskningsinfrastrukturer i Europa. Roadmap'en er blevet opdateret i både 2008 og 2010 og omfatter for nuværende 48 projekter. Hovedopgaven for ESFRI er nu at hjælpe projekterne på roadmap'en hen imod gennemførelse. Den næste opdatering af roadmap'en forventes gennemført i 2015-2016.

Alle ESFRI-projekter vil som altovervejende hovedregel skulle finansieres af de medlemsstater, associerede stater eller mellemstatslige forskningsorganisationer (variabel geometri), som ønsker at deltage i etableringen og driften af en given forskningsinfrastruktur. Hertil kan komme eventuel finansiering via strukturfonde. Kommissionen har for alle ESFRI-projekternes vedkommende givet tilskud til forberedelse af projekterne. Omkring ti projekter på roadmap'en er realiserede, hvilket dog ikke betyder, at de er fuldt implementerede eller fuldt finansierede.

Da mange ESFRI-projekter er ret omkostningstunge, er det generelt en omfattende og tidskrævende proces at nå til en endelig beslutning om etablering og finansiering. I sammenhæng hermed er det en af målsætningerne i flagskibet Innovation Union, at 60 % af ESFRI-projekterne skal være implementeret i 2015/16. I december 2012 udvidede Konkurrenceevnerådet ligeledes mandatet for ESFRI med henblik på at få adresseret de eksisterende udfordringer og opfølgningen på allerede implementerede projekter samt ikke mindst en prioritering af projekterne på roadmap'en. Endelig har Kommissionen sikret, at der i Horisont 2020 er afsat mid-

ler til specifik engangsstøtte til prioriterede ESFRI-projekter under den forudsætning, at de deltagende lande selv afgiver forpligtende tilsagn om finansiering.

ESFRI har identificeret følgende tre projekter fra ESFRI roadmap'en som prioriteter, idet de kan skubbe grænserne for videnskabelig topkvalitet, er strategisk relevante for Europa og er klar til øjeblikkelig handling:

- EPOS – the European Plate Observing System
- ELIXIR – the European Life-Science Infrastructure for Biological Information
- ESS – the European Spallation Source

Set med danske øjne er denne prioritering tilfredsstillende, idet Danmark aktivt deltager i alle tre projekter og for så vidt angår ESS er medvært sammen med Sverige.

ESFRI peger også på følgende yderligere ni projekter, der med passende støtte fra medlemsstaterne og med støtte fra egnede Horisont 2020-instrumenter kunne nå implementering i 2015:

- ECCSEL - European Carbon Dioxide Capture and Storage Laboratory Infrastructure
- EISCAT_3D - the next generation European incoherent scatter radar system
- EMSO - the European Multidisciplinary Seafloor and Water Column Observatory
- BBMRI - the Biobanking and Biomolecular Resources Research Infrastructure
- ELI - the Extreme Light Infrastructure
- CTA - the Cherenkov Telescope Array
- SKA - the Square Kilometre Array
- CLARIN - the Common Language Resources and Technology Infrastructure
- DARIAH - the Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities

3. Formål og indhold

Det centrale i rådskonklusionerne er, at medlemsstaterne bekræfter, at de vil målrette deres nationale ressourcer mod de respektive prioriterede projekter, som de måtte deltage i, samt at Kommissionen opfordres til at supplere medlemsstaternes egne finansielle forpligtelser gennem et engangsbidrag fra Horisont 2020 til de prioriterede projekter.

Herudover anerkender rådskonklusionerne ESFRI's arbejde med at etablere en liste over prioriterede projekter, der er modne nok til at være under gennemførelse i 2015-2016, ligesom det hilses velkomment, at ESFRI vil opdatere roadmap'en i 2015/2016. For så vidt angår de ESFRI-projekter, der allerede er under gennemførelse eller er godt på vej til det, anerkendes de fremskridt, der er gjort.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Rådskonklusionerne har i sig selv ingen lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

8. Høring

Sagen har været sendt i høring i EU-Specialudvalget for Forskning med høringsfrist den 24. april 2014. Høringen gav ikke anledning til bemærkninger.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er generel opbakning til rådskonklusionerne.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter generelt, at der arbejdes for en styrket indsats på forsknings- og innovationsområdet inklusive Optimalt tværnationalt samarbejde og effektive investeringer i og anvendelse af forskningsinfrastruktur for at skabe et reelt indre marked for viden, forskning og innovation.

Konkret støttes der op om prioriteringen af de tre forskningsinfrastrukturer EPOS, ELIXIR og ESS.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Punkt 3 Samarbejde om Middelhavsområdet - Forventet politisk drøftelse [afventer]

1. Resumé

For landene omkring Middelhavet udgør havet en geografisk og miljømæssig samhørighed. De hurtigt voksende ændringer i befolkningssammensætningen, socioøkonomiske forandringer samt klimaændringer truer den bæredygtige udvikling af landene omkring Middelhavet. Der er inden for det nuværende samarbejde mellem EU og Middelhavslandene i form af forskellige ERA-Net ønsker om at udvikle et artikel 185-initiativ på området, dvs. et offentlig-offentligt partnerskab. Der forventes på rådsmødet en drøftelse af samarbejdet om Middelhavsområdet.

2. Baggrund

For landene omkring Middelhavet udgør havet en geografisk og miljømæssig samhørighed. De hurtigt voksende ændringer i befolkningssammensætningen, socioøkonomiske forandringer samt klimaændringer truer den bæredygtige udvikling af landene omkring Middelhavet.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Under både det 6. og det 7. forskningsrammeprogram har samarbejdet på området været indkapslet i flere ERA-Net (MARISISH, MARINERA, MIRA, MED-SPRING og ERANET_MED), og der er i Horisont 2020 hjemmel til at fortsætte samarbejdet, som dækker bredt over sundhed, miljø, vand, fiskeri osv.

3. Formål og indhold

Der er inden for det nuværende samarbejde mellem EU og Middelhavslandene i form af forskellige ERA-Net ønsker om at udvikle et artikel 185-initiativ, dvs. et offentlig-offentligt partnerskab. Der forventes en drøftelse af samarbejdet på Middelhavsområdet på rådsmødet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant

7. Konsekvenser

Ikke relevant.

8. Høring

Sagen har været sendt i høring i EU-Specialudvalget for Forskning med høringsfrist den 24. april 2014. Høringen gav ikke anledning til bemærkninger.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Medlemsstaterne forventes generelt at bakke op om det fortsatte samarbejde.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter, at samarbejdet om Middelhavsområdet drøftes.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

